Místo kursů je úmyslně voleno, aby pokud možno co nejvíce cizinců shlédlo velký námořní polský přístav Gdyni. Nutno přiznat Polákům, že za 10 let budování přístavu udělali ohromný kus práce. Vybudovali velké město (dnes 75.000 obyvatel), obchodní přístav, v němž je jen železničních kolejí 150 km, válečný přístav, celou řadu basénů, skladišť, přístavních mol atd. Denně roste přístav i město před očima. Tak rozumí Poláci propagaci — a my? Dr. H.

MRAVOUKA NA RAKOUSKYCH VYSOKÝCH ŠKOLÁCH. 1. října nabývá v Rakousku platnosti zákon o mravní náboženské a vlastenecké výchově. Jeho ustanovení přikazují, že posluchači rakouských vysokých škol jsou povinni pravidelně navštěvovat přednášky o mravní výchově podle jednotlivých světových názorů, řazených zde podle náboženství a dále přednášky o občanské výchově. Doplňkem občanské výchovy je vojenská předvýchova. Tato se bude dít v létě v t. zv. universitních táborech, kde účastníci budou nosit stejnokroj. Ženy-posluchačky vysokých škol se vojenské předvýchovy nezúčastní, za to budou povinně navštěvovat zvláštní kursy pro výchovu žen.

Mravní výchova a občanské nauky stávají se povinným zkušebním předmětem: na konci čtvrtého semestru studií musejí se vysokoškoláci podrobiti zkoušce z předmětů v kursech přednášených a nesmí ve studiích dříve pokračovat, dokud řádně neprojdou u zkoušek.

Tímto zákonem zasahuje rakouský katolicismus opět hlouběji do kulturního života Rakouska. Podle odůvodnění má zákon čelit bezkonfesnímu a »protivlasteneckému« hnutí, jež prý v nové době jsou paralelní a jsou z hlavních strůjců dekadence mravů. Je ovšem otázka, zda je pokrokem omezování duševní svobody mladé inteligence a zda mravnímu úpadku není lépe čeliti hospodářským povznesením a tím i lepšími předpoklady pro dobrý mravní život než jednostrannými přednáškami. čb.

Literatura.

FRANÇOIS BARRET: *La politique des prix imposés.* Aspects économiques (Paris, 1935, 9:262). — Pri cenách určených ide o to, ako je hlavne teraz nutné, aby spôsoby predajné boly slušné, aby výrobci, veľkoobchodníci a detaillisti ceny nepodmielali a tým sa neničili a tiež aby ceny neboly premrštené, ale primerané, spravedlivé. Tento problém pojednal autor v horeuvedenom diele s poukazom na pokusy v tomto smere proti bezuzdnej konkurencii už od počiatku minulého storočia, hlavne v Anglii. Vnútenená cena známkového zbožia je cena určená výrobcom, za ňu má byť jeho zbožie predané prostredníkmi spotrebiteľom. Ide len o značkové a nie anonymné zbožie, lebo u anonýmneho zbožia niet možnosti kontroly, či stanovená cena bude zachovaná. Pri cenách určených má výrobca záujem na zboží, až kým sa nedostane spotrebiteľovi, ináč jeho záujem prestáva, keď sa zbožie dostane prostredníkovi (distributérovi). *Technika určených cien* je s väčšou-menšou obmenou táto: 1. *Výrobca;* sa zaväzuje dodávať za určitú cenu artikle v soznamu uvedené s ich minimálnou cenou (Pretected List), a to osobe, ktorá sa zaviaže dodržať predajné podmienky. Nesmie dodávať podmielateľovi cien, ktorý je na »Stop List« (liste d'arrêt), t. j. v soznáme osôb, ktorým združenie výrobcov zakázalo dodávať. Nedodávať príliš mnoho, aby detaillista nebol príliš zásobený, lebo toho povzbudzuje k podmielaniu cenovému. Dodávať len koľko približne potrebuje. Dodávky, kusy zbožia ap. číslovať alebo ináč vhodne označiť (na pr. u kníh: čistá cena) za účelom kontroly dodržovania cien. Podmienky tieto musia byť v každej dodacej smluve

obsažené. 2. *Veľkoobchodník* sa zaväzuje dodávať za cenu výrobcom určenú a nedodávať detaillistovi, ktorý ju nezachováva a už priamo alebo nepriamo a je na »Stop List«. Podať zprávu a vysvetlivky sdrúženiu výrobcov, dať značku zbožiu akú určí sdruženie, keď predmetné zbožie predáva podmielateľ cenový. 3. *Detaillista* sa zaväzuje neodoberať zbožie od osoby, ktorá je na »Stop List« a zbožie, ktoré nie je na »Protected List«. Žiadne výhody neposkytovať zákazníkom; zadržať cenu určenú a predávať zbožie v obaloch alebo v krabiciach, aké určí sdruženie. Tento postup je udržateľný len, keď niet outsiderov. *Určené ceny chcejú čeliť* podmielaniu cenovému, ktoré vyvoláva účinky u 1. *detaillistu:* spôsobuje substitúciu podmielaného artiklu podobným, iným výnosnejším, ponevač detaillista na podmielanom artiklu stráca záujem, kedže je predávaný so strátou, ďalej spôsobuje porušenie dobrých stykov medzi výrobcami a detaillistami, kedže výrobci sa potom snažia sami — ak im detaillisti podmielaný artikel prestávajú odoberať — zvýšiť odpredaj rozšírením reklamy, ktorá poškoďuje detaillistu. Detaillista sám musí inzerovať, aby prípadných kupcov upozornil na snížené ceny, čím mu predajné náklady vzrastú. Prekáža detaillistovi držať sklad živo vyhľadávaný. Vyvoláva zmiznutie detaillistu a favorizuje rozvoj veľkých magazínov a naštrbuje aj povesť detaillistov, lebo keď zákazníci vidia veľké sníženie cenové — myslia, že prv detaillista realizoval vysoké zisky a vzrásta nedôvera k detaillistom. 2. *u veľkoobchodníka:* má-li veľké zásoby a prikročí ku podmielaniu cien stráca detaillistov, títo sa obracajú priamo na výrobcu a menší veľkoobchodníci a detaillisti miznú. 3. *u výrobcov* spôsobuje zvýšenie inzercie a používanie osobných agentov, čím popudzujú na seba detaillistov a ich bojkot vzrásta. Cez všetko úsilie detaillista nemôže byť nahradený, ponevač inteligentný predavač ovláda kupcov, ktorí skoro nikdy nevedia, čo chcejú kúpiť, keď vstúpia do obchodu. 4. *u spotrebiteľov:* zvyhodňuje ich na prvý pohľad tým, že im dáva ľacnejšie podmielané artikly. Čomu tak skutočne nie je. Podmielateľ cenový nechce predávať ľacno, ale chce odpútať pozornosť od iných výrobkov (anonymných), predávaných za vyššiu cenu. Obyčajne podmielaný artikel je úplne vzadu skladu a k nemu prechádza zákazník spústou nepodmielaných artiklov, ktorým neodolá. Ďalej desorientuje zákazníkov, ktorí nevedia, čo majú nakupovať, lebo každý obchodník predáva za inú cenu. Naproti tomu *určené ceny majú výhodu* pre: 1. *výrobcu:* znemožňujú podmielanie cien, udržujú prestýž predávaného artiklu a zaručujú slobodnú a loyalnú spoluprácu všetkých detaillistov s výrobcami, ktorí si týmto zabezpečujú normálny zisk. Nevýhodu majú výrobci v dobe kríze, kedy musia pri odpredajoch vlastné ceny respektovať. 2. *pre veľkoobchodníka:* udrží sa proti monopolistickým tendenciam, potlačí sa konkurencia medzi nimi a tiež podmielanie cien. 3. *pre detaillistu:* má určitý zaručený zisk; rovnocený boj s magazinami (s veľkými obchodnými domami). Nevýhody majú v tom, že dostávajú malý, často nedostatočný, k nestejným predajným nákladom rôznych detaillistov neprihliadajúci, výrobcom poskytnutý zisk. Kristalizuje sa distribucia: uvádza sa do nej element ztuhlosti a znemožňuje eliminácia menej schopných; znemožňuje sa detaillistom zbaviť zásob vyšlých z módy; hrozí ďalej nebezpečie diktatúry výrobcu; čo ovšem nie je plne správne, kedže môže byť detaillistami opomenutý. Ďalej vzniká tu disperzia detailného obchodu, vznik automatov a nezáujem zákazníctva od koho kupuje, lebo všade kupuje za stejnú cenu. 4. *pre spotrebiteľa:* dostáva zbožie za pevnú cenu, keď aj prípadne nie ľacnejšie ako za voľnej súťaže. 5. Obecne: určené ceny, keď nie je dostatok zbožia, tedy spomalujú cenový vzrast; v prosperite zaručujú všetkým stadiam od výrobcu až k spotrebiteľovi spravodlivú odmenu za vykonané služby; znemožňujú spekulaciu, ak sú primerané a rozumné. — Mimo boja proti podmielaniu cenovému sledujú ceny určené účel, aby ceny boly spravodlivé. Pojmové určenie spravodlivej ceny je nemožné. Je ale isté, že určené ceny sú súhlasné so záujmami výrobcov a prostredníkov. Je otázkou, či aj so zá-

ujmami spotrebiteľov. Niet štatistiky o tom, či zvyšujú ceny. Ničmenej v posledných rokoch sa ich metoda zdokonaluje a je nádej, že dôjde k »spravodlivej« cene aspoň u zbožia značkového. — Obdobné týmto určeným, stanoveným cenám (les prix imposés) sú aj »open prices« (otvorené ceny: každému zjavne pred nákupom označené), ktoré teraz používa Roosevelt do kodov slušnaj súťaže, aby ostatné podmienky kodov ako úprava mzdí pracovných podmienok atď. mohly byť zachované. — Zachovanie stredného obchodníctva je závislé práve od správnej cenovej politiky, k čomu správna prax predajná, cenová najlepšie prispieva.

Briška.

MICHEL BERTIN: *L'économie dirigée et le Problème agricole Français.* (Paris 1935, P. 141.) — Izolácia v oblasti hospodárskej vo svete vnucuje povinnosť verejnej moci zasahovať do hospodárskej oblasti života občianstva. Výrazom pre tieto účelové a plánovité zásahy do oblasti hospodárskej je »hospodárstvo riadené« (l'économie dirigée). Dľa autora riadené hospodástvo poznáva a berie ohľad na prítomné ťažkosti; dovoľuje vyhradením trhu predať obilie francúzskemu sedliakovi, ale bez zdraženia životných nákladov; podporuje priemyseľ ako nutný zemi, ale nechce tým zničiť priemyseľ cudzí. Nezapomína na potreby výroby a spotreby. U zemedeľstva francúzskeho je rozhodnou produkciou: výroba obilia. Niet zemedelca, ktorý by nevyrábal obilie. Určovanie minimálnych cien zemed. francúzskému sa nehodí, lebo sa tvorí tajný trh, kedy zemedelec nevie až kam môže ísť so svojou cenou. Je to tiež nespravodlivosťou pre tých, čo nepodvádzajú a dodržujú minimálne ceny: lebo pozdejšie nemajú pre svoje obilie kupcov. Potom tiež iné odvetvia budú žiadať určenie minimálnych cien (ako vinárstvo, výrobci kukurice atď.). Minimálnymi cenami predajnými sa nerieši problem odbytu a ten je rozhodujúci. Riešiť tento problém možno: a) slobodným obchodom: vzdať sa takto výroby obilia ako nenormálnej, lebo na trhu v Londýne stojí 1 quintal pšenice: 35 fr., vo Francii: 115 fr. Preto je vo Francii ochranné clo 80 fr. Preto je takáto vysoká ochrana na úkor nezemedeľských tried. b) Uzavrieť hospodársky Franciu, lebo má približne rovnováhu medzi výrobou a spotrebou. Neberie sa však týmto ohľad na doterajšie obchodné vzťahy a újmy z ďalšieho zmenšenia vývozu. — Preto je najlepšie ísť medzi oboma extremami. Jediná možnosť je obmedziť rozsah osevu obilnín. Ale čo vyrábať na takto uvolnenom poli? Toto je jadro zemed. problemu. Zemedeľstvo francúzske trpí monokultúrou obilnín. Kolonialne, francúzske zase nedostatkom odbytišť a slabým hajením odbytu rastlinných olejov. Za dnešnej ceny: výroba prevyšuje spotrebu; takže terajšie kvantum výrobné neposkytuje remuneratívné ceny. Jediná záchrana je budovanie zemedeľského priemyslu. Vyrábať alkohol a olej zo zemedeľských plodín. Nahromadením nepredajného obilia predajným alkoholom sa zachráni zemed. francúzske. Substitúcia je nevyhnuteľná, lebo pokrok výrobnej techniky u obilia nezvýši chuť dvojnásobne. Už od r. 1923 existujú zákony o miešaní liehu s benzinom. Ale narazilo sa na ťažkosti. Spotreba alkoholu ako paliva pre výbušné motory nezávisí na vôli zákonodárcovej, ale na spotrebiteľovi, lebo ak mu jeho motor dovolí lieho-benzínovú smes alebo dokonca alkohol sám užívať — bude alkohol ako palivo užívať; ak ale nedovolí: tedy všetky zákony, výnosy zeme atď. ho nedonútia k spotrebe alkoholu. Preto bolo treba riešiť: a) *technickú hodnotu alkoholu:* či nie je potrebné na používanie alkoholu zvláštnych motorov alebo nie. Toto padlo; stačí smes. Hlavná výhoda alkoholu ako paliva je, že je antidetonátorom (13% alkoholu má toľko antidetonácie ako 30% benzínu); spalovanie je tiež dokonalejšie ap. Tedy po stránke technickej lieho-benzínová smes by obstála. b) *výšku cien alkoholu:* 1 hl alkoholu výroby zemedelec francúzský za 180 fr., kým výkupná cena praktikovaná »Liehovou nákupňou« činí: 280—300 fr. Toto veľké rozpätie možno vysvetliť tým, že štát stanovil cenovú relaciu alkoholu z cukrovky k pomere cukrovky užitej k vý-

robe cukru, čím chcel na konci války povzbudiť výrobu liehu a aby ciena liehu bola určená podľa výnosu výrobcov cukru. Cena ale 1 hl benzínu s príslušnými verejnými dávkami stojí 100 fr. Podľa iných presnejších výpočtov stojí výroba 1 metrickej tuny liehu vo Francii a aj u nás L 39; kým to samé dovezené množstvo benzínu stojí L 5. Tedy rozdiel cenový medzi alkoholom a benzínom by musel vyrovnať štát (daňovými sľavami na alkohol za priemyslovým účeľom užitý, ale bola by nutná aj priama subvencia), ak by tak nechcel učiniť sám spotrebiteľ. Po stránke cenovej alkohol ako palivo proti benzínu neobstojí, ako opačne sa domnieva autor. Pre kolonialne zemedeľstvo je záchranou výroba rastlinného petroleja z olejnatých rastlín, ktorá je o mnoho výhodnejšia než výroba alkoholu z obilnín. Najúspešnejšia jeho metoda výrobná je nizkotepelná karbonizácia. Výsledný produkt je skoro totožný s prirodzeným petrolejom a výhrevný effekt je rovný derivátom petroleja. Kniha je návrh spôsobu, ktorým sa záchrana zemedeľstva musí niesť (cestou spriemyslovenia zemedeľskej výroby), ale zostáva otázkou na čie náklady. Doterajšie pokusy a výsledky ukazujú, že sa má tak stať na náklad nezemedeľských tried.

Briška.

DR. EDGAR M. FOLTIN-DR. KARL KNEISSL: *Die Strafprocessordnung vom 23. Mai 1873 R. G. B. 1. Nr. 119 mit Nebengesetzen sowie den oberstgerichtlichen Entscheidungen.* Nákladem fy Bratří Stiepelové, spol. s r. o., Liberec, 1935, stran 1394 v malé osmě, cena Kč 250.—. — Stiepelova sbírka československých zákonů má nejen v řadách našich německých kolegů, jimž je především určena, nýbrž i namnoze mezi českými právníky tak ustálenou dobrou pověst, že netřeba při jejím 72. svazku vyzvedati nic než to, že přednostmi svých předchůdců se vyznamenává i on. Oba autoři, z nichž první, universitní profesor pražské německé právnické fakulty, převzal zpracování a komentování zákonného tekstu, druhý pak, rada nejv. správního soudu, opatřil dílo výborem judikatury nejvyššího soudu, předkládají právnické veřejnosti dílo kvalit skutečně vynikajících. Technika zpracování trestního řádu a veliké řady t. zv. zákonů vedlejších je tato: Při zákonném tekstu je petitem vytištěn stručný výklad a poukaz k normám, na něž se zákon odvolává, pod čarou pak samostatně pod jednotlivými čísly paragrafů uvedena je judikatura nejvyššího soudu jednotlivé zákonné pojmy vykládající. Vzorná typografická úprava a rejstříky — jak chronologický, tak abecední (věcný) — pomáhají čtenáři vydatně při zvládnutí obsáhlé látky.

Kert.

DR. MAX LORENZ: *Die Verjährung im Strafrechte.* Eine dogmatische Untersuchung. Mercy, Praha, 1934, stran 128, cena neudána. — Po nárysu historického vývoje promlčení přechází autor k odůvodnění tohoto právního zařízení. Jednotlivé teorie toho se týkající rozlišuje na ty, jichž důvody jsou vzaty z jiné oblasti než trestního práva, dále na ty, jež pro promlčení důvody nacházejí v trestním právu samotném a konečně teorie kombinované. Teprve pak přistupuje L. k obecnému výkladu pojmu a účinku promlčení. Jednotlivé druhy jeho, totiž promlčení trestního stihání, promlčení výkonu trestu pravoplatně uloženého a promlčení následků odpykaného nebo cestou milosti prominutého trestu, podrobuje kritice. Za zavedení promlčení výkonu trestu také v našem trestním právu se autor přimlouvá, doporučuje však, aby lhůty zde byly delší než při promlčení trestního stíhání, poněvadž zde s obecnými důvody promlčení konkuruje zájem státu, aby výroky jeho soudů byly také naplněny. Třetí druh promlčení je analogií také našemu právu známého zahlazení trestu, a toto by dle námětů autorových také nahrazovalo. Promlčení následků odpykaného trestu by pak dle jeho názoru mělo nastati ze zákona a nemělo by býti vázáno na jiné podmínky než na uplynutí doby, podle závažnosti činu rozličně odstupňované. Těmto reformním návrhům věnován je závěr díla.

Kert.

DODATKY K PŘÍRUČNÍ SBÍRCE JUSTIČNÍCH ZÁKONŮ, platných v zemích české a moravsko-slezské podle stavu zákonodárství ke dni 1. července 1935, právě vyšly. Velmi prakticky uspořádaná sbírka justičních zákonů, tištěná na tenkém t. zv. India-papíru, o které jsme kdysi referovali (XV. 250.), po dvou letech potřebuje dosti značných doplňků, což ostatně není divu, když sama sbírka zahrnuje řadu samostatných oborů. Lze tedy jen pochváliti jak pořadatele Dr. Bedö a doc. Dr. Gerlicha, tak i vydavatele Justitii v Bratislavě, že uchraňují poměrně drahou příručku před zastaráním. Dodatky se neliší uspořádáním ani papírem od základní sbírky, ponechávají rozvrh látky rovněž původní, ale zavádějí velmi praktickou novinku: v samostatném svazečku na odlišném žlutém papíře jsou tištěny odkazy na dodatky, které mají býti roztříhány a vloženy do původního svazku, aby byla udržena spojitost s dodatky, nikoliv, jak některé jiné příručky vkládaly celé texty, čímž původní kniha dodatky se zcela znehodnotila, jako tomu kdysi před převratem bylo u Manzových vydání. Celé dodatky (str. 1377—1544) i s rejstříkem stojí Kč 20.—.

Č a.

PROF. DR. FRANTIŠEK HÁJEK: *Soudní lékařství.* Díl I. Část všeobecná. Vydalo Vědecké nakladatelství a knihkupectví — Jaroslav Tožička, Praha 1935, stran 172, Kč 36.— — Dílo je uvedeno stručnými dějinami soudního lékařství, jež jsou pochopitelně velmi blízké dějinám trestního procesu. V tomto rámci zaznamenává autor obsazení stolice soudního lékařství na pražské universitě od jejího zřízení roku 1785 (prof. dr. Jan Knobloch) až do předchůdce autorova, známého profesora Slavíka (1933). Po historickém úvodu následuje vlastní výklad, neodborníky sledovatelný jen v jeho povšechně poučných částech, zde však zásluhou probírané látky i přičiněním autorovým tak poutavý a srozumitelný, že se čte jako beletrie. Bohatá soudně-lékařská zkušenost Hájkova, citace mnohých příkladů jinými autory uváděných i několik vyobrazení tyto vítané vlastnosti díla ještě zvyšují. Kniha je ovšem určena především medikům, ale i právník tam nalezne mnohé, co nejen uspokojí jeho soukromý zájem, nýbrž i v lecčems přispěje k lepšímu výkonu jeho prakse. První část knihy pojednává o lékařích jako svědcích a znalcích s pochopitelným důrazem na této druhé partii, v níž probrány jsou obecné náležitosti znaleckého posudku, pojednáno o podmínkách zápisu do seznamu soudních znalců, o soudní lékařské radě a o tarifu znaleckém. — Druhá část nese nadpis »Soudní šetření« a rozpadá se na kapitolu o zjištění zdravotního stavu, o odkrývání simulace (s velmi zajímavými výklady o samozranění), o zjišťování identity živé osoby, mrtvoly i nalezených částí těla a o ohledání mrtvých, kde probrány jsou zejména různé druhy pitev, jejich technika a podán přehled změn posmrtných. Poslední odstavec knihy je věnován vyšetřování věcí doličných, především ovšem těch, při nichž se uplatní lékařovy odborné vědomosti. (Na př. ohledání krevních skvrn, vlasů atd.) — Podle sdělení nakladatele vyjde v brzké době od téhož autora sepsaná první část dílu zvláštního, jež bude pojednávati o pohlavním pudu a s ním souvisejících problémech kriminálně-lékařských, druhá hlava se pak bude týkati uškození na těle. Knihou o příčetnosti s lékařského stanoviska hodlá nakladatelství ukončiti cyklus soudně-lékařských spisů.

Kert.

»PRÁVO ČESKOSLOVENSKÉ« zahájilo druhý ročník, když prvý dosáhl nečekaného rozsahu 110 tiskových archů. Pohnuté události, zračící se v mnoha závažných zcela nových předpisech i novelách, poskytly dosti materiálu, na jehož nedostatek si sborník jistě nebude moci stěžovat ani nadále. — Hned první číslo nového ročníku obsahuje znění a vysvětlivky těchto norem: Především zákona č. 69/1935 o »finančních opatřeních v oboru územní samosprávy«, kde vysvětlivky se omezují na otištění úseků důvodové zprávy, ostatně i to počin záslužný, vzpomeneme-li na nepřístupnost parlamentních tisků. Dále zde nacházíme dvě důležité trestní procesní novely, a to zákon č. 56/1935, kterým se doplňují ustanovení

trestních řádů o *zmatečních stížnostech* (rozšiřuje se možnost rozhodnouti o zmateční stížnosti v neveřejném sedění) a zákon č. 68/1935 o vrchních soudech jako *soudech státních*, o němž už bylo ve »Všehrdu« referováno. Bez komentáře je zde konečně otištěna *volební novela* (58/1935), vládní nařízení o prodloužení hromadných smluv pracovních (89/35), zákon o dodavatelských pokladničních poukázkách (67/35), prováděcí nařízení k zákonu o *umořování listin* (30/35), nařízení o bilančních úlevách podniků veřejně účtujících (88/35) a vládní nařízení o slevě pachtovného v okresích, postižených neúrodou. Obsáhlý sešit je uzavřen řadou rozhodnutí nejvyššího správního soudu ve věcech finančních. *Číslo druhé* obsahuje především komentář min. rady ministerstva národní obrany dra Jaroslava *Vorla* k zákonu č. 63/1935 o *vyvlastnění k účelům obrany státu*, dále přehled Sbírky zákonů a nařízení, a to částky 7—26, obsahující normy č. 14—76 letošní Sbírky. Závěr sešitu tvoří velmi pečlivě sestavený výbor z rozhodnutí nejvyššího správního soudu ve věcech administrativních, týkající se nejrůznějších oborů *správního práva*. V kapitole práva jazykového upozorňujeme zejména na dva nálezy, jednající o odklonu dítěte od národnosti svého manželského otce. V rámci rozhodnutí z práva živnostenského vyslovena je vedle řady jiných závažných právních vět zásada stran práva na titul inženýra u osob s nižším technickým vzděláním, definován pojem živnosti zahradnické a odlišeny konečně výstižně kavárny od hostinců. (Navštěvovány v jiných denních dobách a poskytují hostům zejména příležitost k četbě časopisů a k hrám, při čemž konsum nápojů a pokrmů není hlavním účelem.) Kert.

PITIRIM SOROKIN: *Sociologické nauky přítomnosti*. V překladu Blaženy a Zdeňka Ullrichových. Vychází ve Filosofické knihovně nakladatele Jana Laichtra v Praze čtrnáctidenně v sešitech o 32 stranách po Kč 3.60 (obsáhne asi 26 sešitů). — Na rozdíl od americké je evropská sociologická tvorba poměrně chuda na vynikající učebnice, předčíc na jiné straně americkou objevy plodných teorií, takže jsme nuceni nejednou uchylovati se k americkým překladům, chceme-li poskytnouti širším vrstvám inteligence skutečně hodnotné a současně praktické úvody do sociologie. Z toho důvodu také vyšel mezi prvními svazky Sociologické knihovny překlad Blackmar-Gillinových Základů sociologie, který však jest učebnicí zcela jiného typu než přítomné Sorokinovy Sociologické nauky. Kdežto Blackmar a Gillin si vytkli spíše za úkol podati nárys celkového společenského dění, jeví Sorokin sice týž zájem, ale jde mu také o nejpřehlednější vystižení jednotlivých sociologických teorií posledních 60—70 let, o zachycení současné sociologické práce o jednotlivých úsecích sociálního života.

Uvědomíme-li si nesmírný přínos sociologického badání v posledních desítiletích, který činí látku nepřehlednou samým odborníkům a adeptům mladé vědy, ztěžuje potřebnou orientaci, uvítáme jistě s radostí, že nakladatelství Laichtrovo se odhodlalo vydati Sorokinův spis, který znamenitým způsobem informuje o látce, podávaje současně její kritický výběr. Z toho důvodu také vyjití originálu (Contemporary Sociological Theories, New York, 1928) bylo i na mezinárodním vědeckém foru velmi příznivě přijato. Aby byl získán přehled o materii, rozdělil ji autor v 9 kapitol, jež vypadly takto: I. Mechanistická škola. II. Synthetická a geografická škola Le Playova. III. Geografická škola. IV. Biologická škola. V. Biosociální škola. VI. Bio-psychologická škola. VII. Sociologistická škola. VIII. Psychologická škola. IX. Psycho-sociologistická škola. Již z této klasifikace, jejíž význam sám spisovatel považuje za podružný, která však dopadla velmi šťastně, jest patrno, jak široce autor pojímá sociologii, do níž zahrnuje veškeré studie, jejichž předmětem jest určitá část společenského skutečna. Nejsou ovšem všechny kapitoly zcela stejné co do způsobu zpracování, neboť jednou si látka svou povahou vyžádala větší měrou přihlížení k názorům jednotlivých sociologů (mechanistická škola,

škola teorií anthroporasových), jindy opět bylo lze více se věnovati samotnému líčení života společnosti (na příklad podkapitola, obsahující hospodářský výklad dějin, přináší vedle lapidárně břitké skvělé kritiky Marxe i rozbor nejdůležitějších hospodářských vztahů).

Další význam Sorokinových Nauk spočívá ve správném kritickém hodnocení podávaných teorií. Sorokin jest úhlavním nepřítelem vší spekulace v sociologii, který vidí těžiště její práce v přísně empirických monografiích, a nikoliv v dialektickém vytyčování brilatních sice na první pohled, ale skutečnosti neodpovídajících hypothes. Věrností tohoto noetického postoje si vysvětlíme přísnost, s jakou jsou někteří autoři posuzováni i odsuzováni. Ale právě pro tuto metodologickou nesmlouvavost si Sorokina vážíme. Logisování natropilo v sociologii již tolik škod a tak tuto vědu diskreditovalo, že tato strohost jest plně oprávněna. Není tedy pochyby, že českým překladem se dostane nejen našemu studentstvu vzorné vysokoškolské učebnice, uvádějící do sociologické literatury i metodologie, ale i širším kruhům naší inteligence se jí dostane skutečně hodnotného kompendia o moderní sociologii, vyhovujícího jmenovitě po stránce metody, která bývá v sociologii zpravidla kamenem úrazu. Nelze-li nám tu rozbírati kapitolu za kapitolou, budiž nám aspoň dovoleno stručně se zmíniti o partii, obsahující hospodářský výklad dějin. V ní obsažené stati jsou koncisní, ale velmi pronikavou kritikou jmenovitě Marxe, proti jehož simplismu autor právem zdůrazňuje svůj pluralismus, plynoucí z bohaté rozmanitosti sociálního života samého. Naše inteligence se z části pořád ještě domnívá, že Marx vynalezl střelný prach a že má patent na vědecký výklad hospodářského vývoje. Nebude na škodu, naučí-li ji Sorokin kritičtěji nahlížeti na Marxe (měla by se tomu ovšem naučit dříve od Masaryka) a vědečtěji soudit i o hospodářských problémech.

Českou úpravu Sorokina pořídil Dr. Zdeněk Ullrich, jehož choť spis překládá. V českém vydání jsou jen některé méně významné partie anglického originálu vypuštěny (na př. vliv rasy na sebevražednost), naproti tomu má býti k němu připojeno 70—100 stran dodatků, jež by obsahovaly výklady o sociální psychologii, o německé kulturní sociologii, přehled davové psychologie a pod., vesměs tedy hlavy, které učiní ze Sorokinových Nauk vskutku kompletní dílo svého druhu, přihlížející i k nejnovější literatuře. Naproti tomu v textu samém nebylo vůbec nic měněno. Na rozdíl od německého překladu, který pořídil Dr. Kasspohl, svými bezohlednými škrty vyvolavší krajní nelibost i u samotného překládaného autora, je česká úprava autorisována a tak pečlivě provedena, že se s ní německý překlad vůbec ani zdaleka nedá srovnávat. Doufáme, že v dodatcích bude také stručný přehled o československé sociologii. Pokud jsme informováni, napíše k českému vydání prof. Král úvod o Sorokinově díle, týkajícím se různých sociálních problémů (revoluce, hospodářství, urbanisace atd.). Překlad Dr. Ullrichové, sledující cílevědomě nejvěrnější reprodukci originálu, jest nicméně volněji upraven tam, kde si toho vyžaduje potřeba češtější dikce, a může býti označen za vzorný. Doufejme, že dílo do konce přítomného studijního roku vyjde celé. Dr. Potužil.

POPULAČNÍ, HOSPODÁŘSKÝ, IDEOVÝ A POLITICKÝ DNEŠEK. Knihovny »Sociálních problémů« sv. I. Tiskem Státní tiskárny v Praze. 86 str. Cena Kč 10.—. — Pražské sociologické škole bylo již vytýkáno, že ve svém positivismu a sociologismu zachází příliš daleko a že se svou činností odcizuje palčivé soudobé skutečnosti, na jejíž problémy by především sociologie měla se snažit nalézti uspokojivé odpovědi. Lichost těchto námitek prokazuje nejlépe »Dnešek«, obsahující vysoce aktuální stati od representantů pražské sociologie. Běží tu o serii pozoruhodných článků, jejichž úkolem jest podati objektivní rozbor přítomného stavu dnešní společnosti, a hlavně našich domácích poměrů, a zkypřiti tak půdu pro věcnější nazírání na vývoj událostí a jejich úpravu. Jednotlivá pojednání se zabývají současnou společností s hlediska populačního (v příslušné

stati hledá Ant. Boháč východisko z dnešních zmatků v jistém vyrovnání mezi liberálním industrialismem a agrárním autarkismem), hospodářského (úvahu spíše metodologické povahy napsal Leop. Šauer), strukturálního (zde Zd. Ullrich spatřuje v nivelisaci naší společnosti její nejvýznačnější rys), ideového (podle Otak. Machotky vede zklamání z racionalismu k iracionalismu, projevujícímu se hlavně v touze mas po pevné a energické vládě), politického (Jan Mertl se tu rozepisuje o soustřeďování politické moci v Československu) a se stanoviska vhodnosti naší ústavy (podle H. O. Zieglera dnešní ústavní formy jsou zastaralé a měly by býti přizpůsobeny změněné společnosti). Uvedené články tvoří jednotný celek, který skutečně podává klíč k dnešní situaci, posuzované s celkového sociologického hlediska. Je to knížka, schopná sejmouti nejednomu čtenáři s očích pásky, vytvořené ještě starým myšlením a bránící viděti sociální život tak, jak ve skutečnosti probíhá. Odstraňuje svými pronikavými a místy i odvážnými rozbory (viz zejména partii Mertlovu) nejeden pavědecký předsudek a zaslouží si proto zvláště v dnešní době rozbujení nezdravého romantismu pro svou přísně vědeckou střízlivost co největšího rozšíření hlavně u mladé inteligence. Dr. Potužil.

JUDR. J. M. KUČERA: *Příručka spedičního práva.* V Praze 1935. Nákl. Říšské jednoty zasilatelů ČSR. v Praze. Str. 131. Cena Kč 20.—. — Přítomný spis, který znamená vyplnění jisté mezery v naší právní literatuře, napsal autor na základě víceleté zkušenosti sice pro praktickou denní potřebu speditérů, jimž má objasnit význam strohých, suchých a mnohdy těžce pochopitelných předpisů, upravujících právní poměry ve spedičním životě, látka však jest zpracována tak zevrubně a systematicky, že i právníci mohou s užitkem po knize sáhnouti. Jádrem Kučerovy příručky jest rozbor čl. 379 až 389 obchodního zákona, tvořících základ spedičního práva, při čemž autor přihlíží pečlivě k platným spedičním podmínkám, zvyklostem, k subsidiárním předpisům občanského práva, jakož i k příslušné judikatuře. Záslužné na výkladu jest, že byla do něho pojata také znění obdobných §§ slovenského obchodního zákona. Typografická úprava jest dobrá, neboť texty různých norem byly vysázeny různými typy. Orientaci v knížce usnadňují postranní titulky a rejstřík. Dr. Potužil.

DR. FERD. ECKSTEIN: *Das Gesetz über den Versicherungsvertrag.* II. vydání. Bratří Stiepelové v Liberci, 1935, 8⁰, stran 327. Cena váz. Kč 70.—. — Nový zákon o pojišťovací smlouvě je prvou kodifikací soukromého pojišťovacího práva, které vstoupilo v účinnost v našem státě v plném rozsahu, neboť, jak známo, ustanovení bývalého rakouského zákona o pojišťovací smlouvě byla z velké části suspendována. Autor se i v tomto vydání své práce přidržel osvědčeného uspořádání prvého vydání dřívějšího zákona o pojistné smlouvě a pojal do něho též zákonné materialie a judikaturu až do poslední doby. Poznámky a poukazy ulehčují orientaci a usnadňují také zjištění souvislosti s ostatními zákony. Autor neopomněl pojmouti do své knihy také všecky normy, týkající se výkonu dozorčího práva; jeho práce je tedy vhodnou příručkou pro každého, kdo potřebuje v těchto zákonných normách jakoukoliv informaci.
Dr. Jindřich.

DR. VILÉM HAVLÍK: *Značky podniků ve statistice sociálního pojištění.* Ústřední svaz nemocenských pojišťoven v Praze, 1935, 8⁰, stran 55, Kč 9.—. — Spisek informuje o novém skupinovém uspořádání podniků, přizpůsobeném úkolům Státního statistického úřadu; v tom je jeho význam pro veřejnost. Pro praxi nemocenských pojišťoven a sociálního pojištění je podrobnou pomůckou hlavně pro pochybné a méně často se vyskytující označení závodů. Dr. Jindřich.

Zodpovědný redaktor Dr. Karel Novák. — Tiskl B. Stýblo v Praze II., Václavské nám. 32.